

Miljøpris på mælk

Det koster et kg drivhusgas at lave et kg økologisk mælk

Miljø

Af Randi Dalgaard og Niels Halberg

Forskellige landbrugsprodukters miljøpåvirkning er beregnet i projektet LCAfood. Resultaterne viser bl.a., at der for hvert kg energikorrigeret økologisk mælk leveret udledes 1,04 kg drivhusgasser. De fleste udledes fra kvægbedriften i form af metan fra køerne, CO₂ fra afbrænding af diesel og lattergas fra husdyrgødning og afgrøder. Andre drivhusgasser udledes i forbindelse med dyrkning og transport af indkøbt foder. I forbindelse med el-produktion, samt raffinering og transport af den diesel, som anvendes på kvægbedriften udledes også drivhusgasser.

Forskellige drivhusgasser

Der er stor forskel på, hvor kraftige drivhusgasserne er. F.eks. giver 1 kg lattergas ca. 310 gange så meget drivhuseffekt som 1 kg CO₂. Metan er en mindre kraftig drivhusgas og giver ca. 21 gange så meget drivhuseffekt som 1 kg CO₂. For at kunne sammenregne de enkelte drivhusgassers bidrag til drivhuseffekt, omregner man dem i kg CO₂-ækvivalenter. Den økologiske kvægbedrift producerer også kød og hvede, og derfor kan drivhusgasudledning fra kvægbedriften ikke udelukkende tilskrives mælkeproduktionen. I beregningerne tager man højde for dette ved at godskrive mælkeproduktionen for den mængde kød og hvede som sælges fra kvægbedriften. Samlet set fører produktionen af et kg økologisk mælk til udledning af 1,04 kg CO₂-ækvivalenter. Det er samme udledning som fra ca. tre km kørsel i en bil!

Transport er ikke bare transport

Beregningen gælder alene produktionen af et kg mælk på kvægbedriften, og transport, forarbejdning, og opbevaring af mælk er ikke medregnet. Hvor meget ekstra drivhusgasudledning, disse processer bidrager med, varierer meget. Nogle økologiske mejerier transporterer mælk fra nordjyske mælkeproducenter til københavnske forbrugere. Selv en afstand på ca. 600 km tur/retur giver kun et ekstra drivhusgasbidrag på ca. 67 g CO₂ pr. kg mælk, hvilket er forsvindende lidt set i forhold til den samlede drivhusgasudledning på 1,04 kg CO₂-ækvivalenter pr. kg mælk.

Forestiller man sig derimod, at en forbruger kører 1,5 km den ene vej og 1,5 km den anden vej for at købe en enkelt liter mælk, giver dette et ekstra drivhusgasbidrag på ca. 1,1 kg CO₂-ækvivalenter - altså en fordobling i drivhusgasudledningen per kg mælk. At kigge på sine egne indkøbsvaner er derfor et oplagt sted at begynde, hvis man vil være en miljøbevidst forbruger.

Styr på næringsstofferne

Hvad er så mulighederne for at udlede færre drivhusgasser fra kvægbedriften?

Lattergas kommer primært fra kvælstofgødsning, nitratudvaskning og ammoniaktab, og en forbedring af næringsstofhusholdningen i mark og stald, herunder styring af afgræsning, vil reducere udledningen af lattergas.

Metan kommer primært fra køernes vom, og undersøgelser tyder på, at udledningen kan reduceres, hvis man anvender mindre grovfoder og mere kraftfoder, men det er sjældent en løsning for økologer. Kokosolie har også vist sig at mindske køernes udledning af metan.

Mælks drivhuseffekt

Tabellen viser, hvor stor en udledning af drivhusgasser, der følger af at producere ét kg økologisk mælk i Danmark. Udledningen er omregnet til kg CO₂-ækvivalenter.

kg CO₂ -ækvivalenter	
Metan.....	0,52
Lattergas.....	0,47
CO ₂ fra traktor.....	0,07
Indkøbt foder.....	0,14
Indirekte energi.....	0,09
Fortrængt kød og hvede.....	-0,37
I alt.....	0, 90

Økologisk eller konventionel

Drivhuseffekten er den samme, uanset om mælken er økologisk eller konventionel. Økologisk mælk fører på næringsstofbelastning og forsuring, mens konventionel mælk giver mindst smog og kræver mindst areal. Årsagen til den større økologiske smogdannelse kendes endnu ikke.

	1 kg konv. mælk	1 kg økol. mælk
Drivhusgas, g CO ₂	998	904
Forsuring, g SO ₂	10,9	8,97
Næringsstofbelastning, g NO ₃	50,6	29,2
Smog, g ethene	0,299	0,336
Arealforbrug, m ²	1,57	2,14

◆ Publiceret i Økologisk Jordbrug d. 1. oktober 2004, Nr. 324, 21. årgang